

Mikael Vik framför pannan som eldas med hel ved från egna gården. Foto: LRF

Kyrkan, el- och värmekällan mitt i byn Adelöv. Foto: LRF

Framtidsgården i framtidsbyn

Vi träffas i ett nytt personalutrymme, som värms av mjölken. Mikael Vik har just varit på konferens och planerat hur LRF:s 25 Framtidsföretagare också framöver ska visa upp sig.

Jag har träffat Mikael ett flertal gånger sedan 90-talet, när han tog över gården efter sina föräldrar. Och det har hänt saker. År 2000 lades driften om till ekologisk med i dag 95 mjölkkor. Arealen är 150 hektar åker och 300 hektar skog. Antal anställda: 2-3 st. Odlingen på gården består av spannmål och vall. Vildsvinen sätter stopp för ärtodling så det köps in åkerböror i stället.

Detta skulle handla om Adelöv Gård, men Adelöv samhälle ingår i högsta grad. Tack vare den samsyn och samarbete som blivit kännetecken för den lilla byn så finns det nu bl. a. fjärrvärme, friskola och vindkraftverk. Mikael Vik har en stor del i detta.

Fjärrvärme

Mikael tyckte att mycket av skogen som inte dög till virke borde användas bättre. Flis och pellets är ju förädlad och kräver energi på vägen. Därför började han titta på en enklare lösning med hel ved, lämpliga pannor med mera. Samtidigt låg församlingshem, kyrka, skola och ett 15-tal villor inom nära räckhåll, dock med olika förutsättningar. Det gav en anledning att diskutera med byborna. Framtida effektbehov och dimensionering var viktiga hänsynstaganden.

I Sverige fanns inte så många lämpliga pannor, men danskarna har halmeldning i större skala och Mikael fastnade för en Faust 375 kW, men effekten kan lätt fördubblas.

Idag eldas pannan var tredje dag, vilket räcker till att värma upp kyrkan, församlingshemmet och senast skolan, som anslöts 2014. Gården är givetvis också med. Bostaden drog tidigare 50 000 kWh i direktel. Investering i panna, ackumulatortank och kulvert kostade ca 1,8 miljoner kronor. Nu producerar pannan 400 000 kWh per år, varav hälften säljs till kyrkan för 79 öre/kWh inkl. moms. Avtal har gjorts med LRF:s hjälp. Mikael passade på att investera i vedtillverkning, gödselbrunn och tak över plansilo, då det fanns 30-procentiga stöd för energieffektivisering och diversifiering av lantbruket.

Mikael undersökte också om biogas var ett alternativ, men avstod detta eftersom kalkylen såg osäker och dålig ut.

Vindkraft

Adelöv Gård ligger i skogbygd/mellanbygd, varför vindenergin var svårbedömd. Men ett av fälten är stort och där finns också en kraftledning. När så Mikael av en slump fick syn på ett 15 år gammalt WindWorld-verk på Blocket blev det affär till priset av 1.2 miljoner. Effekten är 250 kW och produktionen ca 100 000 kWh per år. Mikael tycker vindkraft är en bra energikälla, men det nedåtgående elpriset har gjort lönsamheten svag. På längre sikt bör det bli bättre. Inför bygglovet samrådde Mikael åter med närboende grannar. Serviceavtal finns med den man som servade verket från början.

Friskola

Energi kan man prata om i många former. I Adelöv finns sedan 1995 en energisk framtidsgrupp. Det var då Tranås kommun hade planer på att lägga ner skolan i byn. Det fanns för få barn. Tio år senare besannades farhågorna. Skolans lokaler blev till salu och krisen kändes påtaglig. Nu gick Adelövs Framtidsgrupp in och samlade krafterna till ett inköp av skolans lokaler och ansökte om att starta friskola. Mikael tonar ner sin egen roll i skolprocessen och lyfter i stället fram två energiknippen, Stig Pettersson och Ingemar Karlsson. Alla 10 föreningar i byn var med om att starta en fastighetsförening. De satsade 5000 kronor var och man samlade in skrot i bygden för 100 000 kronor.

Två ansökningar om friskola fick avslag. Men tredje gången gillt. I oktober 2006 kom tillståndet och året därpå startade skolan med 27 elever. Idag har man 69 elever och en del kommer exempelvis från Gränna två mil bort. Man lagar egen mat. En dag i veckan har man utelektioner. I år har man nått riksfinalen i Vi i femman med 4 lag kvar.

Mikaels familj med tre barn, idag 15, 12 och 10 år kan vara glada och stolta över sin by.

Adelöv har länge varit mest känt för sin urgamla marknad. Sedan 1700-talet ordnas den årligen den första torsdagen i september, nu med ca 50 000 besökare.

Sten Malmström
Sten.malmstrom@sero.se